

його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю, власники яких мають переваги щодо черговості отримання виплат у разі ліквідації.

Акціонерне товариство не має права здійснювати виплату дивідендів за привілейованими акціями певного класу до виплати поточних дивідендів за привілейованими акціями, власники яких мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів. Прийняття рішення про зменшення статутного капіталу товариства є виключною компетенцією загальних зборів; Також закон обмежує акціонерні товариства стосовно викупу власних акцій. Так, акціонерне товариство не має права приймати рішення про викуп акцій, якщо:

- 1) на дату викупу акцій товариство має зобов'язання про обов'язковий викуп акцій відповідно;
- 2) товариство є неплатоспроможним або стане таким внаслідок викупу акцій;
- 3) власний капітал товариства є меншим, ніж сума його статутного капіталу, резервного капіталу та

розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю, або стане меншим внаслідок такого викупу [4, с. 123-124].

Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку затверджене Положення про порядок збільшення (зменшення) статутного фонду акціонерних товариств.

Законодавством України встановлений чіткий порядок зменшення статутного фонду підприємства. Нормативне регулювання здійснюється з метою захисту майнових інтересів кредиторів. Найбільш важливим є те, що рішення товариства про зміну розміру статутного фонду набуває чинності лише з дня внесення цих змін до державного реєстру. Реєстрація випуску акцій і інформація про емісію акцій у зв'язку зі зменшенням статутного фонду здійснюється відповідно до Положення про порядок реєстрації випуску акцій і облігацій підприємства й інформації про їх емісію.

Законодавством передбачено, що підприємство покриває збитки акціонерів, пов'язані зі зменшенням статутного фонду. Якщо акціонер відмовився від обміну акцій у зв'язку зі зменшенням статутного фонду через зниження номінальної вартості акцій, емітент зобов'язаний запропонувати акціонеру викупити його акції за вартістю, не нижчою від номінальної. Досить часто великі акціонери, власники контрольних пакетів акцій надають свої акції для анулювання безкоштовно, здійснюючи в такий спосіб посильний внесок у фінансову санацію [3, с. 130-134].

Отже, можна зробити висновок, що підприємство без відома вищих органів не має права нічого робити того, що буде перечити законодавству. Тільки узгодження з вищим органів та на основі існуючих Законів України повинно здійснюватися санація балансу підприємства.

Література:

1. Цивільний Кодекс України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Закон України «Про акціонерні товариства». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
3. Управління фінансовою санацією підприємства [текст]: підручник. / Т. А. Говорушко, І. В. Дем'яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 400 с.
4. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. / І.М. Зеліско. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2015. – 320с.

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, Марина Анна Сергіївна.

**Тетяна Павловська, Софія Теслюк, Юлія Камець
(Луцьк, Україна)**

ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Важливим критерієм розвитку будь-якої країни чи її регіону є здійснення ефективної зовнішньоекономічної діяльності. Волинська область має чимало сприятливих умов і чинників для розвитку експортного потенціалу: достатній рівень розвитку конкурентоспроможних на світовій арені галузей господарства, вигідне економіко-географічне положення, тісні культурні й економічні взаємодії з сусідніми державами, розвинена транспортна система, геополітичний курс України на підтримку й зміцнення міжнародних взаємовигідних економічних зв'язків.

Зовнішньоторговельний оборот товарами у 2017 р. в регіоні склав 2024,7 млн. дол. США. Упродовж 1996–2017 рр. простежується чітка тенденція до зростання обсягів експорту та імпорту товарів області. Проте сальдо зовнішньої торгівлі товарами залишається від'ємним. Упродовж досліджуваного періоду винятками були 1996, 1999 і 2015 р., коли обсяги імпорту товарів були дещо нижчими за обсяги експорту (рис. 1).

Нині у зовнішній торгівлі товарами Волинь співпрацює із понад 100 країнами світу (у 2017 р. – 115). Упродовж останніх двох десятиріч простежується зростання числа країн-партнерів зовнішньоекономічної діяльності регіону та кількості підприємств області, що здійснюють зовнішню торгівлю товарами.

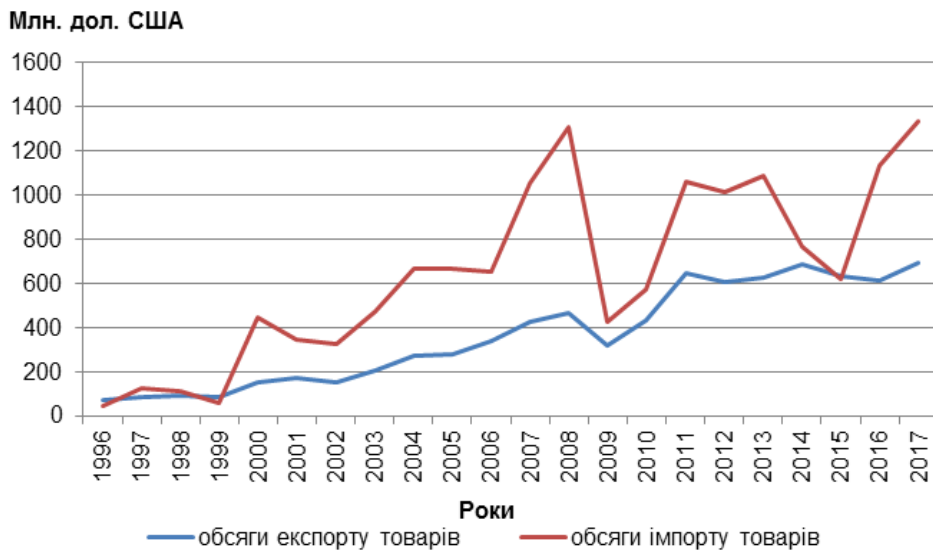

Рис. 1. Динаміка обсягів експорту та імпорту товарів Волинської області упродовж 1996–2017 рр. (за даними [1])

У 2017 р. продукція підприємств краю експортувалася у 92 країни. Найбільші обсяги експорту товарів припали на Німеччину (31,6 % від загальнообласного експорту), Польщу (19,4 %), Нідерланди (10,6 %) (рис. 2). До країн Європейського Союзу в 2017 р. експортовано товарів на 535,2 млн. дол. США (77,6 % загального обсягу експорту товарів області). Примітно, що упродовж 1996–2017 рр. відбувається зростання частки країн ЄС у загальному обсязі експорту товарів Волинської області. Натомість частка країн СНД в загальнообласному експорті товарів зменшується (рис. 3). Основу товарної структури експорту області останніми роками складають машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання; деревина і вироби з деревини; продукти рослинного походження.

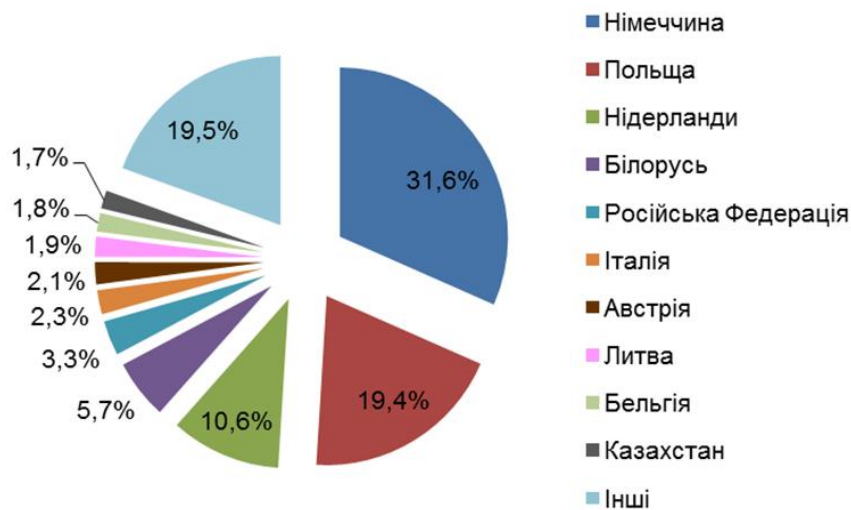
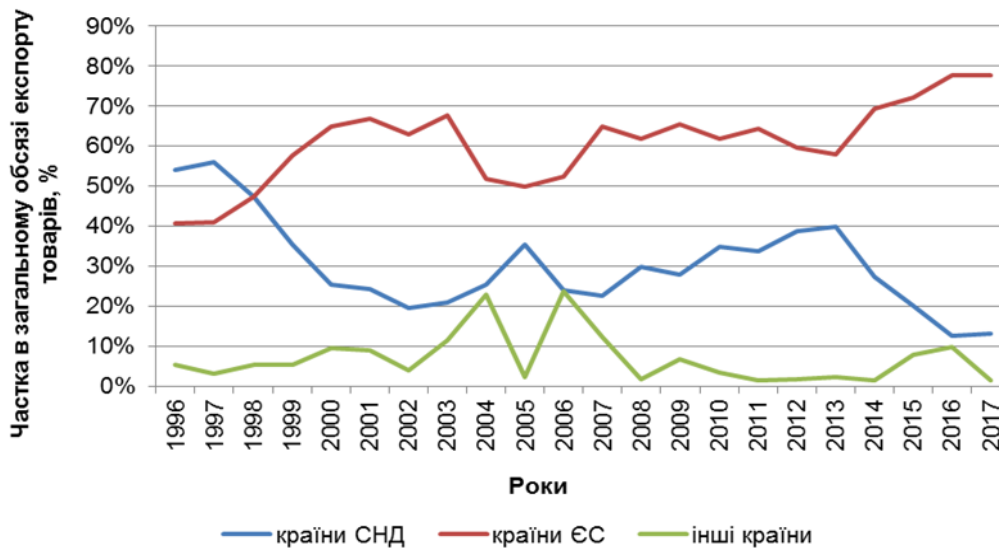
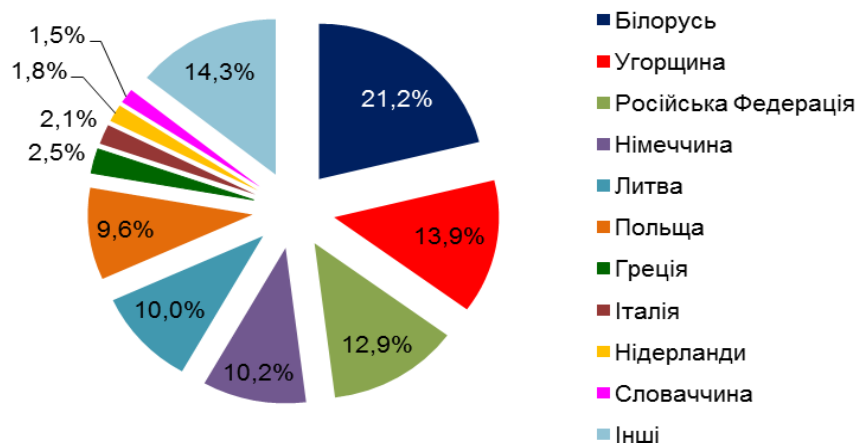

Рис. 2. Географічна структура експорту товарів Волинської області у 2017 році (за даними [3])

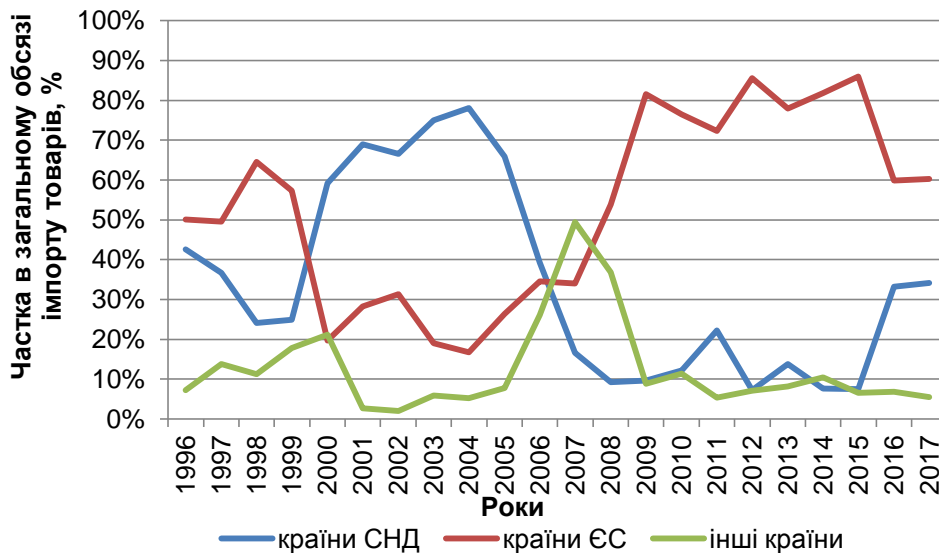

Рис. 3. Динаміка географічної структури експорту товарів Волинської області упродовж 1996–2017 рр. (за даними [1])

Волинська область купує товари у більш, ніж 90 країн світу. У 2017 р. найбільші обсяги імпорту товарів припали на Білорусь (21,2 % від загальнообласного імпорту), Угорщину (13,9 %), Російську Федерацію (12,9 %) (рис. 4). З 2004 р. до 2015 р. відбувалося зростання частки країн ЄС у загальному обсязі імпорту товарів Волинської області; в останні два роки вона стабілізувалася на рівні близько 60 %. Саме в цей період (2004–2015 рр.) суттєво зменшилася частка країн СНД в загальнообласному імпорті товарів; нині вона тримається на рівні 34 % (рис. 5). Авангардну четвірку в структурі імпорту товарів найчастіше складають палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки; машини, механізми, електротехнічне обладнання; засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби; полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них.

Рис. 4. Географічна структура імпорту товарів Волинської області у 2017 році (за даними [3])

Рис. 5. Динаміка географічної структури імпорту товарів Волинської області упродовж 1996–2017 рр. (за даними [1])

Таким чином, географічні структури експорту та імпорту товарів у Волинській області дещо різняться. Головними партнерами Волині за обсягом зовнішнього товарообороту є Німеччина, Білорусь, Польща. З-поміж найвіддаленіших країн торговельні операції область здійснює із Австралією, Болівією, Ботсвану, Бразилією, Камеруном, Колумбією, Малайзією, Новою Зеландією, ПАР, Уругваєм, Філіппінами, Японією тощо. В 2017 р. у числі країн-партнерів, до яких Волинь експортує товари, вперше за останні вісімнадцять років з'явилися Австралія, Камерун, Ліберія, Нова Зеландія, Шри-Ланка, а серед держав, в яких купує товари – Болівія, Віргінські острови (США), Кот-Д'Івуар, Мадагаскар.

Упродовж останніх десятиліть на Волині намітилися позитивні зміни у зовнішній торгівлі товарами: зростання обсягів експортно-імпортних операцій, збільшення числа країн-партнерів у торгівлі товарами, суттєве зростання обсягів експорту товарів, збільшення кількості підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, зміцнення зовнішньоекономічних зв'язків на ринку Європейського Союзу. Попри значний геополітичний, комунікаційний, транзитний потенціал Волинської області зовнішньоекономічна діяльність регіону недостатньо ефективна. Свідченням цього є від'ємне сальдо торгівлі товарами, низькі частки області у загальному обсязі експорту та імпорту товарів України (1,6 % і 2,7 % відповідно), низький коефіцієнт (0,52) покриття експортом імпорту товарів (середнє значення по Україні – 0,87 [2]).

Звичайно, зовнішньоекономічна діяльність Волині залежить від тенденцій розвитку світової та вітчизняної економік, вектора державної політики у сфері міжнародних економічних зв'язків. Однак, для посилення ефективності зовнішньої торгівлі товарами й досягнення стійкого економічного розвитку Волинської області необхідним також є вирішення завдань регіонального масштабу, першочерговими з яких вважаємо покращення якості транспортних зв'язків і, відповідно, транспортної інфраструктури, спрощення митних процедур, підвищення конкурентоспроможності волинської продукції, залучення сучасної рекламної індустрії для просування товарів на зовнішні ринки, застосування технологій PR-менеджменту у створенні позитивного іміджу краю на міжнародній економічній арені, інтенсифікацію виробництва екологічної агропромислової продукції в регіоні, розширення географії експорту товарів.

Література:

1. Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами (1996–2017 рр.) / Головне управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/10_17.htm
2. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2017 році. Статистичний збірник / Відпов. за вип. А. О. Фризоренко. – Київ, Державна служба статистики України, 2018. – 148 с.
3. Статистичний щорічник. Волинь 2017 / За ред. В. Ю. Науменка. – Луцьк, ГУС у Вол. обл., 2018. – 458 с.